

lede van die Llanga-tak was? En indien sulke persone hier is, ken hulle uit. -- Niemand in die voorste ry nie.

Tweede ry? -- 22.

Dit is nou lede van hierdie Llanga-tak saam met jou in 1962, nê? Jy wys 22 uit. Enigiemand anders in daardie ry? Niemand anders wat ek ken nie.

Ja, die volgende ry. -- Niemand in daardie ry nie.

Volgende ry. -- 36, 37. Ek ken die anders nie. 40. Ek ken die anders nie.

Het enige van hierdie persone wat jy nou uitgewys het, enige van hierdie twee vergaderings bygewoon van wat jy ook bygewoon het? -- Ek sal graag dat hulle eers opstaan dat ek uitwys wie was by die eerste vergadering.

Waar was die eerste vergadering gehou? -- Llanga in die lokasie.

Wanneer? -- In '62.

Kan jy onthou watter maand of ongeveer? -- Nee, ek weet nie watter maand nie.

Kan jy sê of dit die eerste helfte of laaste helfte was miskien? Of die middel van die jaar, die end van die jaar, die begin, voor die winter na die winter of gedurende die winter? -- Ek dink dit was so in die middel van die jaar.

Ja, en die tweede vergadering wat jy van praat waar was dit gehou? -- Ook in Llanga, Makana Square

Wanneer ongeveer was dit gewees? Watter jaar eers? -- Ook in '62.

Lank of kort na hierdie eerste vergadering waarvan jy nou melding maak? -- Kort na die eerste een.

Nou goed. Jy sê kan jy uitwys wie die eerste vergadering bygewoon het en die tweede vergadering. -- Ja.

Nou die persone wie jy nou van melding maak, is dit die beskuldigdes reeds deur jou uitgewys of ander of hulle en andere? -- Van die wat ek uitgewys het.

Ken jy die ander beskuldigdes glad nie, behalwe die paar? Kyk, jy het No.s 22, 36, 37 en 40. Behalwe hierdie vier

persone is daar enige van die ander beskuldigdes wie jy ken?

— Niemand anders nie.

Nou wat die vier betref, hierdie vier persone betref, het enige van hulle vier die eerste vergadering bygewoon? — Die drie wat daar egter staan.

Dit wil sê No. 36, 37 en 40, die eerste vergadering bygewoon? — Ja.

Was enige van hulle voorsitters gewees van die vergadering? — Ja, No. 40.

Nou goed wat betref die tweede vergadering, wie het die tweede vergadering dan bygewoon? — Weer die drie selfde.

En wat van No. 22 hoe ken jy hom? — Ek het hom gesien by 'n ander vergadering by Nyanga.

Wanneer was dit gewees? — '62.

Wanneer in '62, kan jy onthou? — Ek onthou nie watter maand nie, maar dit was so rondom in die middel van die jaar.

Nou wat se drie vergaderings was hierdie gewees, van watter organisasie? — A.N.C.

Ken jy enigeen van hierdie vier persone as A.N.C. lede toe jy aangesluit het? — Ek ken hulle.

Het hulle voorheen aan die A.N.C. behoort of nie, toe jy aangesluit het? — Ja.

Alvier van hulle? — Ja.

Nou hierdie drie vergaderings wat jy hierdie Hof van vertel het, hoe het hierdie vergaderings vergelyk met die A.N.C. vergaderings van die jare toe jy aangesluit het? — Ben en dieselfde vergadering.

Die sprekers? Dieselfde sprekers of verskillende sprekers wat by die vergaderings opgetree het? — Dieselfde sprekers.

Ken jy 'n man met die naam van Lookemart Solwandle, andersins Mbuthle? — Ek ken hom.

Waarvandaan af ken jy hom? — Ek het hom ook gesien by die vergaderings.

Watter vergaderings? Hierdie drie in 1962 of die

vergaderings van die A.N.C. toe jy lid geword het? -- In die vergaderings van '62.

Wat het hy daar gedoen op die vergaderings? -- Spreker.

Nou kyk hierdie drie vergaderings in 1962 het hy aldie toegesprek, Nguthle, of een of twee? Kan jy onthou? -- By een vergadering.

Was daar enige saluut of enigiets gegee by enige van hierdie vergaderings, wat jy gesien het? Weet jy nie wat 'n saluut is nie? -- Nee.

Toe jy by die A.N.C. aangesluit het, toe jy vergaderinge bygewoon het? Hoe, het hulle mekaar toe gegroet, die lede? Verstaan jy die vraag? -- Ek verstaan.

Was daar 'n spesifieke groet gewees op vergaderings? -- Nee.

Het jy ooit op enige A.N.C. vergaderings gesien dat enige tekens gegee was, voor inbandoening? -- Ja, daar was.

Wat was die teken gewees? Kan jy net aan die Hof wys? -- Gebalde vuis gelig en duim op dan sê hulle: May-bujê Afrika.

Dis toe jy lid geword het? -- Ja.

En hierdie vergaderings in 1962? Wat was die posisie daar? Was daar enige groet of teken gegee? -- Ja.

Wat was hierdie teken gewees? -- Gebalde vuis dan word dit gesê: Amanza.

Weet jy watter organisasie se groet is dit, Amanza met die gebalde vuis omhoog? -- Nee, ek weet nie.

Was hierdie groet op albei vergaderings gegee? -- Ja.

CROSS-EXAMINATION BY MR. WEINKOVE: Now when did you join the A.N.C.? -- 1958.

Did you attend meetings with the A.N.C.? -- Yes.

Do you know that the A.N.C. was banned? -- No.

This Youth League that you speak about is this the same as the A.N.C.? -- Yes.

When did this change take place in the name? -- In 1960.

Why did they change? -- I don't know why it was changed. I just heard that the name was Youth League.

Why do you say that the A.N.C. and the Youth League are the same thing? -- Because the people that I used to go with in the A.N.C. were the same people that I went with in the Youth League.

Any other reason? -- No other reason.

Did you belong to the Vigilance Association? -- No.

These three meetings that you went to what did they speak about at these meetings? -- People were told to join the organisation.

Which organisation? -- The Youth League.

Did they speak about the beer halls there? -- Yes, that was also discussed.

Did they speak about Chief Mantanzima? -- No.

Did they talk about joining the Workers Union? -- No, I never heard it.

How much did you pay to belong to this Youth League? -- 2/-.

Where did you pay this? -- In 1958.

2/-? -- I'm not sure whether it was 2/6d.

Before 1960 did you go to A.N.C. meetings with accused No. 22? -- Yes.

Since then have you ever seen accused No. 22 at a meeting? Since 1960. -- Yes.

Where was this? -- Nyanga West.

Did you attend any meetings in 1961? -- Yes.

What meetings were these? -- Open meetings.

Of what? -- The organisation.

What was its name? -- A.N.C.

And in 1962? -- And also in '62.

And in 1963? -- In 1963 I was at home.

What year is it now? -- 1964.

These meetings you attended in 1961, what were they called? Were they called A.N.C. meetings or were they called Youth League? -- Youth League. At a general discussion amongst the people.

In 1960 did you attend meetings of this organisation? --

No, I never went.

How will you pick out from the accused again which of them you've seen at meetings and if you know their names, tell me their names. Do you want them to stand up? -- I want them to stand up. I can't see their numbers. Nobody in this row. 22.

What is his name? -- Loza.

Yes, anyone else there? -- Nobody else in that row. I don't know those. 36, 37. Tayo and Hendriks.

Which one is Tayo? -- 37.

Anyone else in that row? -- Nobody else in that row.

And the last row at the back, anyone there? -- 40, Xamlashe.

Who was chairman at the first meeting you told this Court about? -- Hendriks.

Which one is he? -- 36.

Didn't you tell the Prosecutor that accused No. 40 was the chairman? -- At another meeting.

Didn't you say at the first meeting accused No. 40 was the chairman? -- No.

I put it to you that you did. Now if you attended meetings in 1961 of this organisation, why didn't you tell the Prosecutor about it? -- He never asked me.

What did he ask you? -- He asked me meetings that I attended.

Yes and why didn't you mention meetings in 1961? -- I told all the meetings that I attended.

Remember the Prosecutor asked you what activities you took part in after 1960. -- Yes.

Isn't 1961 after 1960? -- Yes, it comes after 1960.

Were you endorsed out of the Cape? -- Yes, I was endorsed out in 1962.

Did you ever speak at a meeting? -- Yes.

What meeting was this? -- At Llanga.

Was it one of the ones you've mentioned? -- Yes.

Which one? -- The one at Makana Square.

Were you arrested after that meeting? -- Yes.

Were you then endorsed out? -- Yes.

Now have you ever heard of the "M" Plan? -- No.

Did this organisation hold all its meetings in public, this Youth League? -- Yes.

Who asked you to speak at this meeting? -- Makothliso.

What did you speak about? -- I said people must come to the organisation.

Did you play a leading roll in this organisation, this Youth League? -- No.

But you were a speaker at one of their meetings. -- That was the first time I'd spoken.

Did you know a lot about this Youth League? -- No.

Did you know that this Youth League was a banned organisation? -- No.

Did you think you were committing an offence by speaking at that meeting? -- No.

Were there police at this meeting? -- Yes.

So you spoke at the meeting but you didn't know you were committing an offence? -- Yes.

And you've never heard of the "M" Plan? -- No.

Were you an ordinary member of that time or were you a committee member? -- Just an ordinary member.

Did they often ask an ordinary member to speak to your knowledge? -- Anybody was elected and asked to speak.

HERONDERVRAGING DEUR AANKLAER: Was jou naam deur die polisie afgeneem by hierdie vergadering wat jy toegesprek het? -- Ja.

Op watter stadium was jou naam afgeneem? Na die vergadering of terwyl jy nog gepraat het? -- Na ek klaar gepraat het is ek geroep.

Toe jy hierdie toespraak gemaak het, eë jy het jy nie geweet jy pleeg 'n misdad nie, nê? -- Nee.

Maar terselfdertyd, is dit korrek, het jy ook nie geweet dat die A.N.C. in die ban gedoen is nie? -- Nee.

Het dit aan jou nou saak gemaak of dit nou onder die

naam gaan van A.N.C. of Youth League hoe het jy dit beskou?
 Namens watter organisasie lewer jy nou 'n toespraak? --
 Onder die A.N.C.

HOF: Kyk, jy het gesê dat jy het in 1961 vergaderings byge-
 woon. Jy het gesê dat dit vergaderings van die A.N.C. was. --
 Ja.

Maar jy het ook gesê dat dit bekend gestaan het as Youth
 League vergaderings. -- Dit was genoem op daardie twee name.

Was dit op altwee die name genoem? -- Ja.

En in 1962? -- As daar vergaderings gehou word dan word
 dit genoem die Youth League.

ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: VELILE FELIX MTLOKO: v.o.e.

(HOF: waarsku getuie - medepligtige).

Jy is 'n volwasse Bantoeman? -- Ja.

Weet jy dat die A.N.C. op 'n sekere stadium in die ban
 gedoen was, nl. in 1960? -- Ja, ek onthou dit was geban.

Nou voor die inbandoening was jy toe 'n lid van die A.N.C.
 gewees? -- Ja, ek was.

Van watter tak? -- Athlone-tak.

Was jy 'n gewone lid? -- Lid van die komitee.

BELT 120.

Het enige van die beskuldigdes nou voor die Hof saam met
 jou op die komitee gediens of net lede gewees van daardie tak?

-- Niemand in die voorste ry nie. Niemand in hierdie ry nie.

Derde ry? -- No. 28.

Wat was hy gewees, 'n gewone lid of 'n komitee lid? --
 'n Komitee lid

Enigiemand anders? -- Niemand anders in daardie ry nie.
 Niemand daarso nie. Niemand in daardie ry nie.

Segs die een dan. Nou na die inbandoening onmiddellik
 daarna het jy toe ook aktief deelgeneem in die A.N.C. of het
 jy dit links laat lê vir 'n tyd? -- Ek het toe 'n bietjie
 opgehou na die verbanning in A.N.C.

Nou is dit ook korrek dat in Januarie 1963 het jy vanaf
 Athlone na Llanga verhuis? -- Llanga.

Nou nadat jy in Llanga aangekom het, het jy verder gegaan

met die bedrywighede van die A.N.C. of weer van voor af begin of nie? Het jy weer van nuuts af aan jou lidmaatskap hernu of aangegaan met die bedrywighede van die A.N.C.? -- Ja.

Nou hoe het dit gebeur dat jy weer die bedrywighede begin voortsit het? -- Iemand het my gevra om aan te sluit.

Wanneer was dit gewees? -- Junie 1963.

Is daardie persoon in die Hof? As hy hier is, wys hom uit. -- Ja, 36.

Nou wat het hy vir jou gesê? -- Hy het gesê ek moet aansluit, die leiers is gearresteer.

Het hy gesê by wat moet jy aansluit, by watter organisasie? -- Die organisasie van die jeugde.

Het hy vir jou gesê watter organisasie is dit? Beskryf, vertel daarvan? -- Ja, hy het gesê die Jeugde Organisasie, Olutja.

Het hy vir jou gesê wat is die doel van die organisasie? -- Ja.

Wat het hy gesê? -- Aangesien die leiers gearresteer is, daar moet sekere gelde inbetaal word vir die kinders van die leiers dat die kinders nie moet hongerly nie.

Nou watter leiers het hy na verwys? Weet jy? -- Die leiers van die A.N.C. wat gearresteer was.

Moes jy bydra? -- Ja.

Hoeveel? -- 2/-.

Ken maal of meer as een keer? -- Dit het gesê elke slag as hulle omkom dan ek moet bydra dan moet ek bydra.

En hoe gereeld het hulle omgekome? -- Een maal 'n maand. As jy die geld gehad het as hulle omkom.

En het jy meer as een keer bygedra? -- Twee keer.

En aan wie het jy die twee keer die geld oorhandig? -- No. 36.

Weet jy wat is die Engelse naam van hierdie organisasie vir die jeugdiges? -- Youth League, Olutja Youth League.

Nou het jy enige, nadat jy nou weer by die A.N.C. of Youth League wat jy dit nou noem, aangesluit het, het jy enige byeenkoms of vergadering bygewoon, enige plek? -- Ja.

Hoeveel keer? -- Twee keer.

Wanneer was dit? Kan jy onthou? -- 1963.

Ja, maar was dit nou, kyk jy het gesê jy het in Junie lid geword. -- Ja.

Nou wanneer was die twee byeenkomste of vergaderings ge-wees? -- In Junie.

Die selfde maand nog. -- Ek dink die een was in Junie en die een in Julie.

Waar was dit gehou? -- Die eerste een in die huis van beskuldigde 36.

Die tweede een? -- Aangesien dit nog vreemd daar was ek weet nie in wie se huis dit was nie, maar dit was in een van die kamers in die zone.

Ook in Llanga? -- Ja.

Laat ons net met die eerste vergadering handel nou, net die eerste een wat by die huis van Hendriks, No. 36, gehou was. Ek wil hê jy moet kyk of enige van die beskuldigdes nou voor die Hof daardie vergadering bygewoon het. -- Niemand in die voorste ry nie.

Tweede ry? -- Niemand in die tweede ry nie.

Derde ry? -- Niemand in die derde ry nie.

Vierde ry? -- 36, 39.

Ja, gaan aan. Niemand verder nie. 43. Dit is al.

Die drie van hulle dan, nê. Weet jy wie was die voor-sitter op hierdie vergadering? -- 39.

Wat se vergadering was dit gewees hierdie? Was dit sommer net 'n gesels bymekaarkom of was dit 'n vergadering van 'n organisasie? -- Dit was 'n organisasie.

Watter organisasie? -- Youth League.

En wat was gesê op die vergadering? Kan jy onthou?

Wat was bespreek daar? Ek verwag nie dat jy alles onthou nie, maar wat jy onthou. -- Wat ek onthou dis gesê om ons in kennis te stel van die leiers wat gearrester is. Ons moet behulpsaam wees met hulle families.

Is dit al wat jy kan onthou? -- Dit is gesê ons moet

behulpsaam wees vir hierdie leiers wat gearresteer is want hulle het vir ons gewerk.

Nou die tweede vergadering kan jy onthou wie daar was?

-- Ja, ek onthou.

Wie was dit? -- 36, 43, 39.

En wie was die voorsitter op hierdie vergadering? -- Nguthle.

Ken jy hom by 'n ander naam? -- Solwandle.

Wat was op hierdie vergadering bespreek? -- Dit is eers verduidelik aan ons ons moet ons goed gedra aangesien die leiers gearresteer is.

Wie het dit verduidelik? -- Nguthle.

Ja, nog iets? -- Ek onthou niks verder nie.

Nou het jy vir Nguthle geken voor inbandoening van die A.N.C.? -- Ja, want hy was 'n lid.

Van die A.N.C.? -- Ja.

En na inbandoening? -- Ek het hom geken.

En na inbandoening? -- Ek het hom geken.

Was hy 'n lid van die A.N.C. of nie? -- Lid van die Youth League.

Weet jy watter posisies het hy bekleed? -- Organiseerder.

Van wat? Van die Youth League of van die A.N.C. voor of na inbandoening? -- En van die A.N.C. voor in bandoening. Hy was maar daar 'n hoof gewees in die A.N.C.

CROSS-EXAMINATION BY MR. ODES: Now, after the A.N.C. was banned, you didn't take part in any of the activities until January, 1963. -- Yes.

Did you do nothing in the meantime? -- Yes, just quiet.

Now what made you change your mind? In 1963. -- I was organised.

COURT: The witness testified that in 1963 in January, he moved from Athlone to Llanga. There he was asked to join.

MR. ODES: Now, did you know that the A.N.C. was a banned organisation? -- Yes.

Why did you join it in 1963? -- Under the name of Youth League.

You thought that if you joined the Youth League, it wouldn't be the same as the A.N.C.? -- Yes.

Why did you think that? -- Because its aims were different and the names are different.

So these two weren't, as far as you were concerned, they were different organisations? -- Yes.

Do you know who No. 36 is? -- Hendriks.

How who else have you identified here today? -- 39.

Who is he? -- I know his surname, Koko.

Who else? -- 43.

Who is he? -- September.

Did these people also know that the aims of these two organisations were different?

AANKLAER: Hoe kan my geleerde vriend dit nou van hierdie getuie verwag om 'n ander man se geheue te weet?

MR. ODES: If he doesn't know, he can simply say he doesn't know. How long were you in this organisation, the Youth League? -- I joined in June, 1963.

And how long did you remain in that organisation? -- Two months.

And is it correct to say then that as far as you were concerned, you joined the Youth League because the aims were different from the A.N.C. and they were different organisations? -- That's what I think.

HERONDERVRAGING DEUR AANKLAER: Kan jy vir die Hof verduidelik die feit dat beskuldigde 36 aan jou gesê het dat die Youth League is nou gestig omrede die leiers van die A.N.C. gearresteer was, watter indruk het dit op jou gemaak wat betref die verhouding van die Youth League tot die A.N.C.? -- Ek het gevind hulle verander.

Ja, maar kyk ek bedoel No. 36 eê vir jou die leiers van die A.N.C. is gearresteer. -- Ja.

Wat het dit te doen met die rede, het hy vir jou verduide-

lik wat het dit te doen met die rede waarom die Youth League geestig is...

HOF: Hy het mos gesê die leiers is gearresteer en hulle moet die families van die leiers help dat die kinders nie honger ly nie.

AANKLAER: Ja, dit is waar.

HOF: Die Hof is tevrede met die getuie se getuienis.

BELT 121. 4 JUNIE 1964.

ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: LUCAS SIGWILI: v.o.e.

(HOF: waarsku getuie - medepligtige).

Jy is 'n volwasse Bantoeman. -- Ja.

Was jy ooit 'n lid van die A.N.C. gewees? -- Nee.

Het jy nooit by die A.N.C. aangesluit nie? -- Ja,

verlede jaar.

Wat het jy bedoel toe jy gesê het jy was nie 'n lid van die A.N.C. gewees nie? Kan jy net verduidelik? -- Ek het net aangesluit voor ek geweet het wat die doel van die doel van die A.N.C. was ek gearresteer.

Jy was nie lid van die A.N.C. voor inbandoening gewees nie? -- Nee.

En wanneer het jy aangesluit by die A.N.C. verlede jaar? -- Junie.

Wie het jou gewerf om by die A.N.C. aan te sluit? -- Looksmart Nguthle.

Hou hoe het dit gebeur dat Looksmart jou gewerf het om by die A.N.C. aan te sluit? Was dit net terloops, het hy na jou huis toe gekom of het hy jou by jou werplek gekry? -- Hy het na my huis toe gekom.

Toe Looksmart vir jou gevra het om by die A.N.C. aan te sluit was jy bewus van die feit dat die A.N.C. in die ban gedoen was? -- Ek het nie geweet nie.

Het Looksmart, het jy hom gevra om die A.N.C. aan jou te verduidelik of nie? Die funksies, die doelstellinge? -- Ek het hom gevra.

En was dit aan jou verduidelik? -- Hy het gesê hy kan nie verduidelik aan my nie, nie oor ek aansluit nie, want

daar is baie goed wat hy aan my moet verduidelik.

Dis nou die A.N.C.? -- Ja.

Het jy toe aangesluit? -- Ja.

Hoeveel het jy betaal of het jy niks betaal nie? -- 2/-.

Aan wie het jy die 20 sent betaal? -- Aan hom gegee.

En nadat jy aangesluit het, jou lidmaatsfooie betaal het, was dit toe aan jou verduidelik, die doelstellings van die A.N.C.? -- Hy het nie alles verduidelik nie. Hy het net gesê die doelstellings is te veg teen die Paswet. Hy het gesê die ander goed sal hy op 'n later stadium vir my verduidelik as ons kans kry.

Was enigiets aan jou gesê van, moes jy enige vergaderings bywoon of is aan jou vertel waar kan jy vergaderings bywoon as A.N.C. lid, watter tipe van vergadering? -- Hy het gesê hy sou my gaan haal het en daar sou alles aan my verduidelik word het.

Het hy enigiets van spesifieke vergaderings gesê? -- Hy het gesê as hy kans kry sal hy my kom haal en na 'n vergadering toe neem.

Het jy al ooit die naam van die African Youth League gehoor? -- Nee.

Die naam gehoorvan Olutja? -- Ek het net gehoor as hulle daarvan praat.

Van Olutja? -- Ja.

Weet jy wat is Olutja? -- Jong mense.

Van wat? Watter vereniging is dit nou? Kan jy verduidelik? -- Al wat ek weet is die woord Olutja meen alle jong mense.

Nou nadat jy 'n lid van die A.N.C. geword het, het jy enige vergaderings bygewoon? -- Voor ek gegaan het, is hierdie man, Lookmart, gearresteer.

Ek vra of jy vergaderings bygewoon het. -- Nee.

Het Lookmart op enige stadium aan jou enige vergaderings gemeld of plekke gemeld waarheen jy kan gaan om meer van die A.N.C. te leer? -- Nee, hy het my nog nie gesê nie.

Ken jy enige van die beskuldigdes voor die Hof? --
Nee, nie in die voorste ry nie.

Tweede ry. -- No. 24 ken ek. Ek werk saam met hom.
Niemand in daardie ry nie. Niemand in daardie ry nie.
Niemand in daardie ry nie.

Het jy en No. 24 ooit enigiets in gemeen gehad wat
politiek betref in enige opsig? -- Nee.

Het jy al ooit gehoor van die woord R.E.C. of Regional
Executive Committee? -- Ek het gehoor dat hulle gepraat
het van Regional.

Enige van hierdie beskuldigdes voor die Hof van die
Regional gepraat? -- Daar is 'n man wat by my gekom het en
gesê het hy wil my graag sien.

Weet jy wat sy naam of sy van is? -- Hy het gesê hy
is September.

Is daardie persoon in die Hof?

MR. WEINKOVE: This witness has already indicated that he
only knows No. 24 of the accused. This is cross-examination
that he is going to submit to him that he knows other people
other than 24.

AANKLAER: Ek het hom gevra uitdruklik wie hy ken.

COURT: He said he knew only accused No. 24. They work
together. He didn't ask had he seen any of the accused.

AANKLAER: Is hierdie persoon hier? -- Nie in die voorste
ry nie. Nie in hierdie ry nie. Nie in daardie ry nie.
Nee, ek sien hom nie in daardie ry nie. Hy lyk soos beskul-
digde No. 43.

Nou wat het hierdie persoon, September, vir jou gesê,
soos beskuldigde 43 vir jou lyk? -- Hy het aan my verduide-
lik dat alle pogings moet aangewend word om geld bymekaar
in te samel om vrouens te behulpsaam te wees vir die mans
wat gearresteer is.

Waarvoor is hierdie mans gearresteer? Het hy gesê? --
Nee, hy het nie verduidelik nie.

Het hy jou enige plek heen geneem of het hy net daar

by die huis met jou gesels? -- Ons was nie in my huis nie, ons is na 'n ander huis toe.

Waar is die huis? Watter lokasie? -- In die rigting van Nyanga-Oos.

Wanneer was dit gewees? -- Ek dink as ek nie verkeerd is nie, dit was so rondom Septembermaand.

Van watter jaar? -- Verlede jaar.

Hou was daar ander mense by die huis of was dit net jy en beskuldigde 43, die plek wat julle na toe gegaan het? -- Daar was vier mans alles tesame.

En wat was daar bespreek as daar enigiets bespreek was? -- Dit is verduidelik hoe om geld in te sanel.

Vir watter doel? -- Om die mense te help wie se mans gearreesteer was.

Was dit daar gesê wat hierdie mans gedoen het? -- Nee.

Was die naam van 'n organisasie daar genoem? -- Nee.

Kan jy enige ander name onthou van die mense wat daar was, jy sê julle was vier gewees. -- Nee, ek ken hulle nie.

Was dit aan jou gesê hoekom jy gehaal was na hierdie vergadering toe? -- Dit is die wat ek nou verduidelik het dat elke een moet probeer geld by te dra vir hierdie doel wat ek alreeds verduidelik het.

Ja, maar was jy 'n lid van die Region gewees, dat hulle jou kom haal daar, wat jy sê wat hy jou na toe gevat het? -- Nee.

Het hy verduidelik hoekom hy jou soontoe kom haal het, vir watter doel? -- Hy het gesê ek wil jou hê om daar te gaan dat ons dit bespreek oor die wat ek alreeds verduidelik het, toe ons daar kom het hy my toe vertel wat ek nou aan die Hof verduidelik het.

Het jy enige ander byeenkomste bygewoon, vergaderings bygewoon, behalwe hierdie een wat jy nou van vertel het? -- Nee.

Het jy vir No. 24 vertel dat jy by die A.N.C. aangesluit het? -- Nee.

Jy en 24 enige stadium ooit van Looksmart gepraat? --
 Ek het vir hom gevra of hy Looksmart ken.

En toe? -- Hy het gesê hy ken hom.

Het hy gesê van waar af ken hy hom? -- Hy het gesê
 hulle was saam in die organisasie voor die verbanning.

Hy en Looksmart? -- Ja.

Het hy iets gesê wat sy verhouding tot die organisasie
 nou was na die inbandoening? -- Nee, ons het dit nie bespreek
 nie.

Nadat jy die ledegeld betaal het, 20 sent, het jy weer
 betaal daarna? -- Nee.

NO QUESTIONS BY DEFENCE.

ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: JOHNSON GILADILE: v.o.e.

(HOF: waarsku getuie - medepligtige).

Jy is 'n volwasse Bantoeman. -- Ja.

Het jy ooit aan die A.N.C. behoort? -- Ja.

Weet jy dat die A.N.C. in die ban gedoen was? -- Ek
 het nie geweet nie.

Wanneer het jy nie geweet nie? Weet jy nou nog nie, of
 het jy nie geweet toe jy aangesluit het nie? -- Ek het nie
 geweet toe ek aangesluit het nie.

Weet jy nou daarvan? -- Ja.

Wanneer het jy aangesluit? -- 1961.

Wanneer in 1961? -- Ek onthou nie meer die maand nie,
 maar dit was in die begin van die jaar.

Nou waar het jy aangesluit? By jou huis? -- By 'n
 vergadering.

Waar was die vergadering? -- Daar tussen Nyanga Oos en
 Nyanga Wes in die veld.

Was dit 'n oop plek gewees, maklik sigbaar vir ander
 mense? -- Nee, dit was nie sigbaar nie.

Wie het jou daarheen geneem? -- Ngqunge.

Sal jy kyk of hy in die Hof is asseblief. -- Nie in
 die voorste ry nie.

Tweede ry. -- No. 23.

Het hy jou gesê watter vergadering dit sal wees? —

Ek het gehoor by die vergadering.

Was beskuldigde 23 self teenwoordig by die vergadering of nie? — Ja.

Wat se vergadering was dit gewees? — Dit was 'n vergadering van mense wat kon aansluit as hulle wou aansluit.

En waarby kon aansluit as hulle wou? — Die organisasie

Watter organisasie? — Die A.N.C.

Wie was die sprekers op hierdie vergadering gewees? — Nguthle.

Wat het hy gesê? — Hy het gesê ons moet aansluit by die organisasie.

Watter organisasie? Noem die naam. — Die A.N.C.

En toe het jy aangesluit? — Ja.

By wie het jy daar aangesluit? — By Nguthle.

Wat moes jy doen om aan te sluit? — Ek het my naam ingegee.

Ja, nog iets? — My naam en van ingegee.

Ja, moes jy nog iets doen? — Hee, niks nie.

Waar was No. 23 toe jy jou naam vir Nguthle gegee het? — Hy was daar.

En was enigiets aan jou gesê hoe jy sal weet van toekomstige vergaderings, hoe julle in kennis gestel sal word nou dat jy 'n lid was? — Dit is gesê beskuldigde No. 23 sal gestuur word.

Wie het so gesê? — Nguthle.

Was No. 23 toe teenwoordig? — Ja.

En het No. 23 toe vir jou enige boodskappe vir enige byeenkomste van watter aard ookal op 'n later stadium gebring soos Nguthle gesê het? — Hy het my toe kom vertel van 'n vergadering.

No. 23? — Ja.

Waar was dit gewees? — Dit was in 'n bos.

Voor julle nou by die bos kom, het jy ooit enig iets anders bygewoon vanaf die dag wat jy aangesluit het tot die dag toe jy na die bos toe gegaan het? — Na 'n party

toe.

Waar was die party gewees? -- Ons was na 'n party toe.

Waar? -- Ndabezitha.

Wag nou 'n bietjie. Wanneer was die party by Ndabezitha?

-- In die nag.

Watter jaar? -- 1961.

Hoe lank na jy aangesluit het? -- Kort na ek aangesluit het.

Nou ken jy die man, Ndabezitha? -- Nee, ek ken hom nie.

Het jy hom gesien by die huis die aand? -- Daar was baie mense by die party. Ek het hom nie geken nie.

Wie het vir jou gesê om na hierdie party toe te gaan? -- Beskuldigde No. 23.

Nou kyk of jy die Ndabezitha, of laat ek liewers vir jou sê mense wat daardie party bygewoon het, by Ndabezitha se huis, of jy enigeen van hulle in die Hof sien. -- Niemand in die voorste ry nie. He. 22. Dit is al in daardie ry. Niemand in daardie ry nie. Niemand in daardie ry nie, ek ken hulle nie. Ek ken nie daardies nie.

Nou wat se party was dit gewees? -- Dis gesê die 'n party van die organisasie.

Watter organisasie? -- Van die A.N.C.

Wat het daar by die party gebeur? -- Ons het maar net daar gespeel met geld.

Wat jy met die geld gespeel? -- Enigiets wat jy wou gekoop het, 'n appel of so, enigiemand gekoop om te sing.

En dan wat het van die geld geword wat julle gekoop het voor? -- Nee, ek weet nie.

Wat was die doel gewees van die vergadering, van die geld? -- Dis gesê dit word daar bymekaar gemaak vir die organisasie.

Watter organisasie? -- Van die A.N.C.

Jy het nou gesê dat jy het vir 22 daar gesien, 23 het jou kennis gegee van die party. Het 23 die party bygewoon of nie? -- Ja, hy was daar.

Het jy ooit na Nguthle se huis gegaan? -- Nee, ek

was nooit daar nie.

Jy het nou aan die Hof vertel dat jy was in kennis-gestel deur No. 23 van 'n vergadering, nê? -- Ja.

Het No. 23 vir jou net van een vergadering in kennis-gestel of meer vergaderings? -- Meer as een.

Hoeveel? -- Ek dink dit was drie.

Waar is hierdie drie vergaderings gehou? -- In die bos.

Waar in die bos? -- Nyanga Wes.

Wanneer is hierdie vergaderings gehou, kort na mekaar of lank uitmekaar uit? -- Kort na mekaar.

Ongeveer wanneer was dit gewees, watter jaar? -- 1961.

Kan jy onthou watter maande dit ongeveer was? -- Ek dink dit was in Mei, ek is nie seker nie.

Nou het beskuldigde 23 elke keer vir jou gesê daar is 'n vergadering, jou kom kennis gee? -- Ja, hy het naby my gebly.

Wanneer was die vergaderings gehou? Watter tyd van die dag of nag? -- In die nag.

Wie was die sprekers op hierdie vergaderings? -- Nguthle.

Aldrie kere? -- Ja, by aldie.

Afgesien van die feit dat 23 van die vergadering kennis van gegee het, het hy dit bygewoon of nie? -- Ja, hy het gegaan.

Was dit daar op die vergaderings gesê deur Nguthle of iemand anders wat se vergaderings dit was? -- Ja, hy het gesê.

Wat se vergaderings was dit? -- Van die A.N.C.

Wat was op die vergaderings bespreek gewees? -- Dit is daar bespreek dat dit moet gestaak word.

Watter doel? Het hulle gesê? -- Vir drie dae nie werk toe gaan nie.

Hoekom? Is dit gesê? -- Dit was die besluit gewees by Ngungungdhlovu, Durban.

Dis Pietermaritzburg. Het hulle gesê wat se besluit was dit wat daar geneem was, deur wie dit geneem was? --

Nee, dit is nie gesê nie.

Is dit alles wat Nguthle gesê het of is dit wat ander persone ook gesê het, wat jy nou aan die Hof vertel? --

Deur Nguthle.

Ja, wat was daar nog gesê? Ken jy onthou? Enigiets anders? -- Dat die busse nie moet loop nie, gedurende die staking.

Ja, nog iets? -- Niks anders nie.

Nou kan jy onthou watter van die beskuldigdes het hierdie drie vergaderings in die bosse bygewoon? -- Nee, ek sal hulle nie ken nie, dit was in die nag.

So jy weet net van No. 23? -- Ja, en 22.

Behalwe 23...

HOF: Jy sê jy weet net van 23 en 22. Was 22 by enige van hierdie vergaderings gewees of nie, die vergaderings in die bos, behalwe die eerste een wat jy sê waar hy was? -- Ja, hy was daar.

AANKLAER: Het enigiemand anders jou ooit van vergaderings in kennis gestel of partye, behalwe No. 23? -- Nee.

Het jy ooit op enige stadium enige pamflette gesien by enige van die vergaderings? -- Ja.

Wat kan jy die Hof van die pamflette vertel? -- Die pamflette is aan ons uitgegee om af te lewer by die huise.

Wie het dit uitgegee? -- Nguthle.

Wie het almal pamflette gekry wat jy weet? Het jy self pamflette gekry? -- Dit was ek, Loza, Mqikela.

Waar is Loza, is hy in die Hof? -- No. 22.

En Mqikela sal jy kyk of hy in die Hof is. -- Nie in die voorste ry nie.

Tweede ry? -- Nie in die tweede ry nie.

Derde ry? -- Nie in daardie ry nie.

Volgende ry? -- 34.

Nou waar presies was die pamflette aan julle oorhandig? Was dit op 'n vergadering of nie op 'n vergadering gewees nie? -- By 'n vergadering.

Een van hierdie in die bos of nie? -- Ja.

Nou No. 34, het jy gesien toe die pamflette aan hom handig was? -- Ja.

Was hy ook op die vergadering of nie? -- Ja.

Jy het nou vertel dat die pamflette aan julle oorhandig was. Het jy alleen geloop om die pamflette te gaan versprei of was enigiemand saam met jou? -- Saam met No. 22.

Ja, en wat van 34? Weet jy wat van hom geword het? -- Hy het aan die anderkant van die straat geloop saam met 'n ander een wat ek nie geken het nie.

En het julle pamflette versprei of nie? -- Ja.

Ja en wat het toe van die pamflette geword? -- Toe ons in 'n ander straat gegaan het, die vier van ons is toe gearresteer.

Deur die polisie? -- Ja.

En wat het van die pamflette geword? -- Deur die polisie geneem.

Sal jy die pamflet herken as jy dit weer sien? -- Nee.

Het jy ooit hierdie pamflet self gelees? -- Nee.

Was julle nog dieselfde aand gearresteer? -- Ja.

Alvier van julle? -- Twee van ons.

Wat het van die ander twee geword? -- Hulle het weggehardloop.

En watter twee was gearresteer? -- Ek en 22.

Op watter manier het julle die pamflette uitgedeel daar? -- Onder deur die deur gesit.

Toe jy 'n lid van die A.N.C. was, het jy ooit aan 'n sel behoort of nie? -- Nee.

Het jy enige spesifieke leier gehad toe jy aan die A.N.C. behoort het? -- Ja.

Wie was jou leier gewees? -- 23.

Nou kan jy net verduidelik hoekom sê jy No. 23 was jou leier gewees? Was hy ander persone se leier ook? -- Ek weet nie van ander mense nie, ek praat namens myself. Hy het naby my gebly.

Hoekom sê jy hy was jou leier? Da's wat ek wil hê jy moet

moet vir die Hof verduidelik. -- Alle instruksies het ek van hom gekry.

Nou behalwe hierdie vergaderings en party wat jy bygewoon het en die vergaderings in die bosse, het jy enige ander vergaderings bygewoon of byeenkomste? -- Nee.

Het jy geld betaal op enige stadium? -- Ja.

Hoeveel keer? -- Ek dink twee keer.

Hoeveel elke slag? -- 10 sent elke keer.

Aan wie het jy dit betaal? -- 23.

Weet jy waarvoor het jy hierdie 10 sent betaal? -- Nee, dit is net aan my gesê dit is vir die organisasie.

Wie het vir jou gesê? -- Nguthle het dit verduidelik by die vergadering.

Weet jy iets van die African Youth League? -- Nee, niks.

Het jy nie vergaderings bygewoon nie? -- Ja, een keer.

Waar was dit gewees? -- In Nyanga-wes.

Kan jy onthou wanneer was dit gewees? -- Ek dink dit was in 1962.

Het jy alleen gegaan of saam met enigiemand? -- Ek het alleen gegaan.

Hoe het jy geweet van die vergadering? -- Toevallig het ek maar net daar verby gegaan en ek het die vergadering gesien.

Na jy gevang was hier in 1961, toe jy die pamflette versprei het, het jy toe nog 'n aktiewe deel geneem in die bedrywighede van die A.N.C.? -- Ja.

Wat het jy toe gedoen daarna? -- Na ek gearresteer is, het ek toe niks weer gedoen nie.

Nooit daarna weer enige vergaderings bygewoon nie? -- Nee.

Het jy toe nog belang gestel in die organisasie of het jy toe belang verloor na jou arrestasie? -- Nie meer belang gestel nie.

MR. WEINKOVE CROSS-EXAMINES: Was the African Youth League

in existence at the time when you joined in 1961? -- I didn't know about it.

The meetings that you attended were they in public? Could anybody come? -- Yes.

Were they held in the open? -- Yes.

Was there anything secret about these meetings? -- I didn't see anything being concealed.

Can you explain then why they were held then in the night in the bush where there was no light? I'm talking about these meetings in the bush at night. -- Yes.

Are you also talking about them? -- Yes.

You say there was nothing secret about those meetings? -- Those people that was present, nothing was concealed there.

Could anybody come and join the meeting? -- No.

Why do you say that? -- We were told that all the people that were there were only A.N.C. people.

But when you first came there you weren't an A.N.C. person, were you? The first meeting you went to in the bush. -- I was.

AANKLAER: Ek dink daar is 'n misverstand. Die eerste een het hy geseë waar hy aangesluit het was tussen die huise gewees en toe daarna het hy drie in die bos bygewoon.

HOF: Die eerste een was in die veld gewees. Die vergadering was in die bos.

MR. WEINKOVE: Did you not think it was strange for this organisation to hold its meetings in the bush in the dark like that? -- No, I was not surprised.

Did you attend other meetings in the bush like that? -- It was not only one, there were three.

You told the Prosecutor that you can't point out the people who were at this meeting because it was too dark there. Is that correct? -- Yes.

Were there no lights? -- No lights.

And didn't that seem strange to you to hold a meeting where you can't even see who is there? -- I was not surprised.

You say you didn't, didn't you think there was something suspicious about these meetings held in the bush in the dark like that? -- No.

Have you ever belonged to any organisation that held meetings in the bushes? -- No, I was never a member.

When did you first find out that the A.N.C. was banned? -- When I was arrested.

You were in prison at Roeland Street after your arrest, weren't you? -- Yes.

I put it to you that that is the first time that you ever saw accused No. 34. At the jail in Roeland Street. -- That was not the first time.

Were you charged with distributing these pamphlets? -- I was arrested.

Were you ever tried for it in Court? -- Yes, we were taken to Court.

And wasn't the charge withdrawn against all of you? -- Yes.

Have you ever heard of the National Action Council? -- No.

Were you told about the conference at Pietermaritzburg? -- Yes, we were told at the meeting.

I want to put it to you that these pamphlets were issued by the National Action Council in terms of a resolution taken at Pietermaritzburg.

COURT: The witness said he knows nothing, never read the pamphlet or anything.

MR. WEINKOVE: And I want to put it to you that the A.N.C. had nothing to do with these pamphlets. -- I don't know about that.

I want to put it to you further that you never saw accused No. 22 or 23 or 34 at meetings in the bush such as you described. -- I saw them.

Now who told you that this was an A.N.C. meeting? -- Nguthle.

When did he tell you this? -- He did not tell me

personally, he told us at the meeting.

Did you think that you were doing anything wrong in distributing these pamphlets? -- No.

Wasn't it strange that you were distributing the pamphlets in the night? -- No, it wasn't strange.

How were you told to distribute these pamphlets at the doors of the houses or were you told to leave them in lavatories? -- At the doors.

If they would have mentioned lavatories at this meeting, if you'd been told that they must be left in lavatories, would you have heard it? -- Yes, I would have heard it.

Did you hear any mention of leaving the pamphlets in the lavatories? -- No, those that we distributed nothing was said about lavatories.

Now where have you been living since 1961, where have you been staying? -- Nyanga.

You say you have been to a meeting of the African Youth League. -- Yes.

Have you lived in Nyanga ever since 1961? -- Yes.

What is the African Youth League? Do you know? -- No, I don't know.

Did anybody ever tell you that the African Youth League was the same as the A.N.C.? -- No.

Do you know the Vigilance Association? -- Yes.

What position does No. 23 hold in the Vigilance Association? -- I don't know.

Isn't he on the committee of the Vigilance Association? -- I don't know.

Have you been to their meetings? -- Yes.

Have you heard No. 23 speak at their meetings? -- Yes.

Did 23 ever come to fetch you for Vigilance Association meetings? -- No.

Where were these Vigilance Association meetings held? -- I don't know.

The ones you went to. -- Nyanga West.

Were they held in the bushes? -- No.

Were they held inbetween the houses? -- Yes.

These three meetings you told the Court about, weren't they Vigilance Association meetings held inbetween the houses?

-- No.

You say that Looksmart spoke at these meetings? Nguthle.

-- Yes.

Now did he tell you that you must keep it a secret that you belong to the A.N.C.? -- No.

Did he tell you to recruit members for it? -- Yes.

Now what year is it now? What is this year today? -- 1964.

How many years ago was 1961? -- This is the third year.

Are you sure that the meetings you're talking about were held in 1961? -- Yes.

Why do you remember so clearly? -- Because that is when I joined up.

When did you make a statement to the police? -- Just recently, month before last.

Did you not make a statement to the police in 1961 after your arrest? -- No.

Was it easy for you to remember a few months ago what happened in 1961? -- Yes.

Were you shown any photographs? -- Where?

By the police. -- No, I was never shown any photographs.

ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: HAMILTON MPEBE: v.o.e.

(HOF: waarsku getuie - medepligtige).

Jy is 'n volwasse Bantoeman? -- Ja.

Woonagtig te Llanga. -- Ja.

Het jy ooit aan die A.N.C. behoort? -- Ek het aangesluit maar onwetend dat ek 'n lid was.

Hoe bedoel jy? Kan jy dit net verduidelik? -- 'n Man by die naam van Mzonke het by my gekom en gesê ek moet aansluit by 'n klub.

Wat het die klub geblyk te wees? -- Om persone te

help wat altemit wil huistoe gaan.

Nou hoe het dit gelyk? Hoe bring jy nou die klub in verband met die African National Congress? -- Dit het niks te doene met die A.N.C. nie.

Weet jy iets van die Youth League af? -- Ja, die ken ek.

Het jy daaraan behoort? -- Dit is die wat ek nou bedoel, toe ek my kry toe is ek nou 'n lid daarvan onwetend.

Jy sê jy het by 'n klub aangesluit op versoek van 'n man met die naam van Mzanwonke, M z a n w o n k e. -- Ja.

Wanneer was dit gewees? -- 1962.

Moes jy toe jy aangesluit het by die klub, enige ledegeld betaal? -- Ja, hy het vir my gesê 2/-.

Het jy dit betaal? -- Nie op daardie oomblik nie, maar ek het dit nie gehad nie.

Jy het dit later betaal? -- Ongeveer 'n maand daarna.

Nou moes jy enige vergaderings bywoon toe jy by die klub aangesluit het? -- Op 'n sekere dag het hy my kom haal.

Waarheen het julle gegaan? -- By 'n ander huis, Zone 22.

Llanga? -- Ja.

Daar aangekom, was daar ander persone gewees? -- Ja, daar was drie mans in die huis.

Het jy enige van hierdie drie geken? -- Een van hulle.

Wat was sy naam? -- Hendriks.

Kyk hier in die Hof of jy vir Hendriks sien. -- Nie in die voorste ry nie. Nie in hierdie ry nie. Ook nie in hierdie ry nie. In hierdie ry, ja.

Nommer? -- 36.

Was dit daar aan jou verduidelik wat se vergadering dit nou eintlik was? -- Nee, diepersoon wat my geneem het, het my net voorgestel aan hierdie mense.

As wat? -- Hy het net gesê dit is 'n ander man hierdie ook 'n lid van ons.

Nou wanneer ongeveer het hierdie vergadering of byeenkoms in Llanga plaasgevind? -- In 1962.

Kan jy onthou watter maand dit was naastenby? --

Nee, ek onthou nie watter maand nie.

Vroeg of laat in 1962? -- Die begin so rondom Maart, April.

Het julle toe vergadering gehou of 'n byeenkoms daar by mekaar gehad en gesels die dag? -- Na hy my voorgestel het, toe het een van hierdie mans opgestaan.

Ja en wat toe? -- Hy het toe gesê ons neem hom aan. Ons wil goeie mense hier hê.

Ja, gaan aan. -- Hulle het my toe gevra om uit te gaan. Hulle het toe daar agter gebly in die kamer saam met hierdie man wat my vergesal het.

Ja, wat het toe van jou geword? -- Ek is toe na my huis toe.

Het jy toe weer vir Hendriks daarna gesien, No. 36? -- Ja, ek het hom daarna gesien.

Kort daarna of lank daarna? -- Taamlike rukkie daarna.

Waar het jy hom gesien? By jou huis? -- In my huis.

Wat het hy daar kom maak? -- Hy was saam met Mzanwonke.

Ja, wat het hulle daar kom maak? -- Mzanwonke het geld gehad, hy het dit daar by my gelos dat ek dit moet bêre, 40 sent.

Het hy gesê wat se geld dit is? -- Hy het gesê dit is geld om enigeen te help wat in moeilikheid raak, hy sal dit weer later kom haal.

Wat se moeilikheid? -- Enige moeilikheid en hy het toe bygevoeg, hy sê destyds is daar sekere persone wat gearresteer is.

Het hy die geld toe by jou gelaat. Het hy enige verdere geld by jou gelaat, enigiemand, behalwe hierdie 40 sent wat Mzanwonke by jou gelaat het? -- Daarna, kort daarna het hy toe weer gekom en hy het toe weer £1 by my kom laat.

Wie? -- Mzanwonke.

Was hy alleen? -- Saam met Hendrike, en hy het toe verduidelik en moet dit aan niemand oorhandig nie, behalwe homself of aan Hendriks.

Het jy dit toe gehou? -- Ja. Daarna, kort daarna

het Hendriks weer teruggekeer om die geld te kom haal.

Toe het hy gesê hoekom wil hy die geld hê? -- Hy het gesê Mzanwonke is gearresteer.

Het hy gesê waarvoor? -- Nee, hy het nie geweet nie.

Het hy nie vir jou gesê nie of het hy nie geweet nie?

-- Hy het my nie gesê nie.

Het jy die geld aan hom oorhandig of nie? -- Ja, hy is weg met al die geld.

Het hy gesê wat hy met die geld wil maak? -- Nee. Hy het gesê hy gaan kos koop vir die mense wat gearresteer is, Mzanwonke is ook gearresteer.

En toe waar het die klub toe heen galei, wat moes jy weer verder doen omdat jy 'n lid van die klub was? -- Daarna het Hendriks toe by my gekom en my gesê daar is 'n party.

Ja, wat is die party? -- Hy het gesê Nyanga.

Het hy gesê wat se party dit is, vir watter doel? -- Vir 'n persoon wat wou huistoe gaan.

Ja en toe het julle die party gehou, man? -- Ek persoonlik het nie gegaan nie, maar ek het vir hom 2/- gegee.

Wat hy gekollekteer het by jou? -- Ja.

As gevolg van die feit dat jy aan hierdie klub behoort het, het jy enige ander vergaderings bygewoon? -- Nee, ek het nie vergaderings bygewoon nie, behalwe dat ek Hendriks by 'n groot vergadering gesien het by die Zone.

Wat se vergadering was dit? Weet jy? -- Dit is gesê dit is Wuka Ubambi s'n.

Was dit op die vergadering gesê of waar was dit gesê? -- Daar by die vergadering.

Wie het dit gesê? -- Hendriks het dit gesê aan 'n ander man wat na Hendriks gepraat het.

Was Hendriks dan 'n spreker gewees, dat hy dit gesê het? -- Ja.

Waar het jy, waar was hierdie vergadering gehou, watter tyd van die jaar? Kan jy onthou in watter jaar? -- Ek onthou nie meer die maand nie, maar dit was in 1962 net ek voor ek met verlof gegaan het.

Kan jy onthou wanneer het jy met verlof gegaan? --
 Ek is nie baie seker nie, maar ek dink so rondom in September,
 maar dit is in my bewysboekie.

Het jy enigiemand anders herken op daardie vergadering
 behalwe 36? -- Nee, daar was te veel mense want ek onthou
 ook nie hierdie man wat na hom gepraat het nie.

Nou weet jy wat was hierdie Wuka Ubambi vergadering ge-
 wees? -- Nee, ek weet nie.

BELT 124. -- Kan jy enige verband sien tussen jou klub en Wuka Ubambi?
 -- Daardie dag na ek Hendriks gesien het dat hy gepraat het,
 het ek toe maar afgelei dat dit maar een en dieselfde is.

Het Hendriks ooit iets vir jou in daardie verband gesê?
 -- Nee.

Het jy al ooit die woord Olutja gehoor? -- Daar by
 die vergadering gehoor.

Wat het jy gehoor omtrent die woord? -- Hulle het gesê
 die Olutja is Wuka Ubambi.

Wie het so gesê? -- Die sprekers.

Het jy al van die woord African Youth League gehoor of
 nie? -- Nee, ek ken dit nie.

Het jy toe as lid van hierdie klub enige partytjie wel
 bygewoon? -- By ene wat in my huis was.

Wanneer was die een in jou huis gewees? -- In 1963.

Watter maand? -- Ek is nie seker nie, ek dink dit was
 so rondom April.

Nou wat was dit gewees? Vertel vir die Hof wat by jou
 huis gebeur het daardie dag. -- Hendriks en Gwija het na
 my toe gekom. Hulle het vir my gesê daar is iemand wat graag
 wil huistoe gaan. Hulle het nie plek waar hulle party kan
 hou nie, nou vra hulle vir my plek.

Het jy enigiets, hierdie party was dit toe gehou? -- Ja.

Weet jy vir wie moes die geld ingesamel word? -- Nee,
 ek weet nie, maar Gwija is weg met dit.

Sien jy vir Gwija in die Hof? -- Ek kan hom sien.

Waar is hy? -- 42.

Het jy enige ander verhoudings met Gwija gehad? -- Nee.

Het jy ooit aan enige organisasie behoort? -- Nee.

Het jy net die een partytjie bygewoon wat by jou huis bygewoon was? -- Ja.

Jy het geen ander partytjies bygewoon nie? -- Nee.

Ken jy enige ander persone hier in die Hof? Herken jy enige een? -- Niemand in die voorste ry nie. Niemand in daardie ry nie. Niemand in daardie ry nie. Ek ken vir 38.

Wie ken jy nog behalwe 38? -- Niemand anders nie.

Behalwe wat jy uitgewys het. -- Behalwe Hendriks.

Ja, volgende ry? -- 35, 42.

Hou waar ken jy 38 vandaan? -- Hy het een keer geld na my toe gebring om aan Gwija te oorhandig.

Het hy gesê wat se geld dit is? -- Nee.

Het jy niks gevra nie? Het jy enige kennis waarvoor die geld bedoel was? -- Ek het niks gevra nie. Hy het net gesê as ek Gwija sien moet ek die geld aan hom oorhandig.

CROSS-EXAMINATION BY MR. ODES: You joined this club to help people go home? -- Yes.

And Hendriks asked you to join this club? -- No.

Who asked you to join the club? -- Mzanwonke.

Now Hendriks also belonged to this club? -- Yes.

Do you know Vilele Felix Mtloko? -- No, I don't know him.

Now Hendriks did quite a lot for this club. -- As far as I'm concerned, he was the man who approached me.

Now you then saw Hendriks speaking at a public meeting one day? -- Yes.

And because he spoke at a public meeting, you thought that the meeting was connected to the club. -- Yes.

Hendriks didn't tell you that? -- No, he didn't say so.

You thought it out yourself? -- Yes, to them being arrested.

Now that is the only reason that you have for saying that there was a connection? -- Yes.

Now is it common that people should collect money to

help other people go home, in the location? -- To those that contribute. The money is not given to each and every individual.

The money is only given to those who are members of the club? -- Yes.

How do you know Ntlenzi and Bomvana Xixi? -- I know Xixi Bomvana, I don't know Ntlenzi.

How did Bomvana belong to this club too? -- No. I know Bomvana from my home town.

And you know Belford Ndzotyana? -- No, I don't know him.

Now this club that you're telling us about to help your club members to go home, is there any connection between that and Ungalelo? How does it compare to an Ungalelo? -- It has no connection. Ungalelo you take your wages and put it with another man.

Now at these club meetings did they discuss anything other than helping people to go home? -- I never even ever went to their meetings.

And the one, the party at your house, did they discuss anything other than going home, helping people to go home? -- No.

And you say that other than this club you never belonged to any other organisation? -- No, I was never a member of an organisation.

ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: COLBERT GWIJA: v.o.e.

Sy getuienis sal miskien op hierdie stadium uit verband uit lyk. Dis net 'n kort stukkie. Polisie getuienis sal later by sy getuienis aansluit, wat weer dan na die beskuldiges sal wys. Jy is 'n volwasse Bantoeman? -- Ja.

Het jy enige ander familie wat hier in Kaapstad werksaam was? -- Ek het 'n ouer en 'n jonger broer.

Wat is hulle name? -- Fetman Gwija, ouer broer en Serial Gwija, jonger broer.

Weet jy waar is Serial Gwija nou? -- Hulle beweër hy is gearresteer.

Kyk of jy hom hier sien. -- 42.

Hou kan jy onthou het beskuldigde 42 ooit enigiets vir jou gebring met enige versoeke op enige stadium? Toe jy in Seepunt gewerk het. -- Ja.

Wanneer was dit gewees ongeveer? -- 1962.

Begin of die einde van die jaar? -- Einde van die jaar.

Wat het hy daar by jou kom maak? Vertel nou vir die Hof.
-- Hy het gesê ek moet boeke hou vir hom, boeke van hulle klub.

Het jy die boeke gesien? -- Hy het 'n pakket gebring.

Was dit sigbaar of was dit toegedraai? -- Dit was toegedraai.

Het jy dit gehou? -- Ja.

Het hy dit weer kom haal of het dit daar gebly? -- Hy het dit kom haal in 1963.

Ja en toe? -- Hy het dit kom haal op 'n Saterdag en die Sondag weer teruggebring.

En het hy weer gevra jy moet dit hou? -- Ja.

Het hy vir jou verduidelik hoekom meet jy die boeke dan vir hom hou? -- Nee, hy het my nie verduidelik nie.

Het jy toe die boeke gehou? -- Ja.

Waar het jy dit gehou? -- In die stoor.

Waar? Wat is die adres? -- By my werkeplek.

Waar was dit gewees? -- Seepunt.

Kan jy die adres gee in Seepunt? -- Glengariff Court, Glengariff Road, Seepunt.

En wat het van die boeke geword? -- Ek was gearresteer en huistoe gestuur. Na ek teruggekeer het, het ek toe hoor die polisie was daar en die polisie het dit geneem.

Jy het 'n rapport gekry. Was die boeke toe nog waar jy dit gebêre het? -- Nee, dit was weg.

Het jy nooit die boeke self gesien nie, hoe lyk dit nie? -- Nee.

Waar, kan jy net verduidelik waar in die stoorkaer het jy dit gebêre? -- Sommer daar op die klere gesit, daar is baie klere in die stoor.

Toegedraai? -- Toegedraai.

Wat is die kleur van die papier waarin dit toegedraai was? -- Bruin papier.

Hoe groot was die pakkie gewees? Kan jy aan die Hof beduie? -- So lank en so breed en so dik. 'n Voet by 'n voet en 4 na 6 duim dik.

Het jy ooit op enige stadium vasgestel wat se boeke dit is? -- Nee.

Nike vir jou broer uitgevra nie? -- Ek het hom nooit gevra nie.

Het jy en jou broer ooit van die A.N.C. gepraat? -- In 1960.

Wat het toe gebeur? -- Hy het gesê ons moet aansluit by die organisasie.

Watter organisasie? -- Hy het nie verduidelik watter een nie.

In 1960? -- Ja.

By watter geleentheid was dit wat hy dit vir jou gesê het? -- Ons was by 'n begrafnis gedurende daardie optogte daar in 1960.

Die begrafnis hoe is daardie persoon dood gewees? -- Ek weet nie. Ek het net die begrafnis bygewoon.

Weet jy of hy betrokke was in die opstande of nie? -- Nee, ek het maar net die begrafnis bygewoon.

Het beskuldigde 42 ooit vir jou gesê of hy aan enige organisasie behoort? -- Nee.

MR. ODES: Prefers to reserve cross-examination.

HOF: Jy het aan die Hof gesê op antwoord van die Aanklaer, dat jy gehoor het van die A.N.C. in 1960. En toe het jy gesê beskuldigde No. 42, jou broer, het vir jou gevra oor 'n organisasie, maar hy het nie die naam van die organisasie genoem nie. Is dit die organisasie wat jy na verwys toe jy gesê het jy het gehoor van die A.N.C. of wat is die posisie? -- Na hy gesê het ons moet aansluit het ek nie vir hom gevra watter organisasie dit is nie.

Ja, maar jy het gesê jy het van die A.N.C. gehoor in

1960. Toe het jy gepraat van hierdie organisasie. Nou wat is die verband tussen die organisasie en die A.N.C. of is daar geen verband nie? -- Ek het niks geweet nie.

Wat het jy dan bedoel toe die Aanklaer gesê het jy het in 1960 gehoor van die A.N.C. -- Ek het nie gesê aan die Aanklaer ek het gehoor van die A.N.C. nie.

Dit is die vraag wat gestel was. -- Nee, ek het nie so gesê nie.

Die vraag was gewees of hy iets van die A.N.C. weet. En toe het hy geantwoord daarop, of hy gehoor het van die A.N.C. of die P.A.C., dit was die vraag gewees. Toe het hy gesê dat hy en sy broer het in 1960 het sy broer met hom gepraat oor 'n organisasie. Hy het gesê hy moet by 'n organisasie aansluit, maar hy het nie gesê wat se organisasie dit is nie. Dit was net tydens die begrafnis wat hy daarvan gehoor het. Dis daarom dat ek hom vra wat is die verband tussen die organisasie wat sy broer met hom van gepraat het en die A.N.C. as daar enige verband is, omdat dit op antwoord, omdat hy hiervan gepraat het in antwoord op 'n vraag wat die Aanklaer aan hom gestel het of hy al vantevore van die A.N.C. of die P.A.C. gehoor het. Dis waarom ek wil weet. -- Wat ek aan die Aanklaer gesê het, het ek en my broer net gepraat. Hy het vir my gesê ek moet aansluit by die organisasie. Hy het nie verduidelik watter organisasie dit is nie.

So jy weet verder niks van die A.N.C. of die P.A.C. af nie. -- Nee, ek weet niks van die organisasie nie.

BELT 125. ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: JOHN CACISO: v.o.e.

(HOF: waarsku getuie - medepligtige).

Jy is 'n volwasse Bantoeman? -- Ja.

Was jy 'n lid gewees van die A.N.C.? -- Ja.

Wanneer aangesluit? -- 1952.

Weet jy dat die A.N.C. in die ban gedoen is? -- Ja.

Het jy A.N.C. vergaderings bygewoon voordat dit in die ban gedoen was? -- Ja, daar in die openbaar.

Weet jy, of het jy enige van die beskuldigdes nou voor

die Hof destyds gesien as sprekers op hierdie vergaderings? --
Niemand in die voorste ry nie.

Tweede ry? -- Niemand in die tweede ry nie.

Volgende? -- Niemand in daardie ry nie.

Tweede laaste ry. -- Niemand in daardie ry nie.

Laaste ry? -- 44 en 40.

Wat was die, het die A.N.C. 'n saluut gehad of 'n groet
gehad voor inbandoening? -- Ja.

Wat was die saluut gewees? -- Africa May-bujê.

En het hulle enige teken gegee? -- Nee.

Het jy enige vergaderings bygewoon nadat die A.N.C. in
die ban gedoen was? Dit wil sê na April 1960. -- Ek het
gegaan na die Olutja, die jeug.

Olutja se vergaderings, nê. Hoeveel van hierdie vergade-
rings het jy bygewoon? -- Twee.

Waar was die vergaderings gehou? -- In die openbaar.

Waar? -- Bunga Square.

Te Llanga? -- Llanga.

Wanneer was dit gewees? Watter jaar? -- Ek dink in
1962.

Was die twee vergaderings kort na mekaar of lank na me-
kaar? -- In 1963.

Albei of net een? -- Ek is nie meer seker nie. Die
een was in 1963.

Was dit die eerste een of die laaste een van die twee?
-- Die laaste in 1963.

Nou hoe het dit gebeur? Het enigiemand jou na hierdie
vergaderings genooi of het jy op jou eie gegaan? -- Ek het
net toevallig verby gegaan, die vergadering gesien en ek het
toe na die vergadering toe gegaan.

Het jy enige van die beskuldigdes op hierdie vergaderings
gesien? -- Niemand in die voorste ry nie. Niemand in die
tweede ry nie. Niemand in daardie ry nie. 38.

Het hy die vergadering bygewoon of was hy 'n spiker
gewees? -- Nee, net gesien by die vergadering. 37, 36.

Dit is al.

Laaste ry? -- Niemand in daardie ry nie.

So 36, 37 en 38. Het jy met enigeen van hierdie drie persone enige gesprekke gehad in verband met Olutja? -- Nee.

Weet jy of Olutja 'n organisasie is? -- Ek weet nie of dit 'n organisasie is nie, ek hoor hulle sê net dit is Olutja.

Het enigiemand geld by jou gekollekteer vir hierdie organisasie of nie? -- Ja.

Wie? -- Hendriks.

Waar is hy? -- 36.

Hoeveel het hy by jou gekollekteer? -- 2/-.

Hoeveel keer het jy 2/- betaal? Een keer of meer as een keer? -- Een maal.

Wanneer was dit gewees? Watter jaar? -- Ek weet nie meer watter jaar nie.

Was dit voor of nadat jy die vergaderings bygewoon het? -- Na ek die vergaderings bygewoon het.

Het hy vir jou iets gesê van die organisasie? Gesê wat se organisasie is dit? -- Hy het gesê dit is 'n organisasie van Olutja.

Het hy jou gesê wat was die doelstellings van die organisasie? -- Nee.

Het jy geweet by watter soort organisasie sluit jy aan? -- Nee.

Het jy ooit uitgevind daarna? -- Nee, ek het nie vernem nie.

Het jy gesien of daar 'n groot op hierdie twee vergaderings gegee was, wat jy bygewoon het? -- Ja.

Wat was die groot gewees? -- Gebalde vuis en dit word gesê Amanza.

CROSS-EXAMINATION BY WEINKOVE: Was this money collected from you at the meeting? -- Yes, at the meeting.

COURT: Was this the first or the second meeting? -- The first meeting.

HERONDERVRAGING DEUR AANKLAER: Kyk, jy sê die geld was by

die eerste vergadering gekollekteer. -- Ja.

En jy het ook vir my gesê dat jy het aangesluit eers deur middel van beskuldigde 36 na die vergadering, of die geld betaal na die vergadering. Wat het jy dan daarby bedoel?

-- Dan het ek dan daar 'n fout begaan. (HOP GEE VRYWARING).

BELT 126.

EXAMINATION BY PROSECUTOR: WILLIAM HENRY BARTMAN: s.s.

You are an adult Coloured male. Correct? -- Yes.

And in 1962 you became a member of the C.P.C., is that also correct? -- Yes.

You were then just an ordinary member? -- Ordinary member.

Until May, 1963, when you became a member of the Executive Committee of the C.P.C. -- Yes.

How can you remember that in the vicinity of June or July, 1962, were you approached by Desai? -- In connection with what?

In connection with a school, keep fit school. -- Yes.

COURT: In 1963? -- I'm not sure of the month and so on.

PROSECUTOR: In that vicinity? -- Yes, it could possibly have been earlier.

Was that the first time that you were approached in this connection? -- Yes.

When Desai approached you? -- Yes.

And did you learn more about this school after Desai approached you? -- Yes. In the summer of the same year. 1962. -- Yes.

Where was this school? -- In Athlone, Municipal Buildings, Athlone.

And for how long did it last, this school, approximately? -- I would say about 8 weeks. It could have been longer. I'm not sure.

Who was incharge of this keep fit school in Athlone? -- How do you mean in charge?

Who organised it? -- There was a committee that organised it.

Can you give us the names of the committee please? --

Dennis Goldberg, myself, I was co-opted onto the committee. I was an ordinary member of the school and then subsequently I became a member of the committee. I was co-opted. Then Manie Desai.

Anybody else? -- Another African, I don't know his name. Cardiff Marney.

Cardiff Marney, the witness himself and another.. -- An African.

An African that you can't remember the name. Now how many people attended this class? Can you remember approximately the number? -- I think about 13 or 14.

All Europeans or Coloureds and Bantu as well? -- Multi-racial.

Did anybody explain to the class as such the purpose of this school? -- Yes, Goldberg did it.

What did he tell them? -- He said that the keep fit class we would undertake various subjects.

Yes, but can you mention the subjects? -- Yes, history, typewriting, first aid, mountaineering, swimming.

Did Goldberg or anybody at any time mention the purpose why these keep fit classes were introduced? -- No.

Who gave the lectures on typewriting? -- Dennis Goldberg himself.

First Aid? -- A chap called Kahn, I think.

And can you remember some of the other subjects? -- Subsequently we had a few lectures on electricity.

By whom? -- By Dennis himself. And the mountaineering, Sachs took us up.

Who supplied the equipment for the mountaineering? Where did you get, was it necessary to have any special equipment for this purpose? -- No, there was no special equipment except that those who were unable to provide their own boots were supplied with boots.

Where did you get the money from to buy the boots? -- Dennis.

By Denis Goldberg. Did you.. -- And socks.

Did you yourself accompany Sachs and the others? -- Yes, I went up with them.

On how many occasions? -- I went up once.

Do you know whether they went on other occasions as well?

-- They did, yes.

Approximately how many? -- I think on two other occasions.

So approximately three in all? -- Three in all, yes.

Was it necessary to pay any subscription fees? -- No.

Was an attendance register kept? -- Yes, I marked it occasionally.

You marked the attendance register. Now what happened to the register after every class? -- Goldberg took it.

Now towards the end of the school were there any suggestions made whether this school should be followed by anything else? -- The school in fact would be rounded off with a camp.

Whose suggestion was this? -- Goldberg.

To camp where? -- Well, there was no decision taken then. Subsequently we decided where it would be held.

Where was that then? -- In fact the camp was held at Mamre, I think.

Did you help with the organising of the camp or not? Assisted Goldberg or anybody else to organise the camp? -- Yes.

Did you yourself attend this camp? -- No, I didn't.

Did you see the camping site? -- I went to inspect the site when we were still organising the camp.

Who went with you? -- Goldberg, Marney, the African chap and a chap called Osman.

Can you remember the name of this Bantu who accompanied you, the African? -- No, I can't remember.

Now where did you get all the requirements for the camp from? -- I was delegated to get sports equipment and some foodstuffs, where they got the other stuff from, I don't know.

Do you know where they got the money from to buy all these articles? -- I have no idea.

Who paid for them? -- Where they got the money from to pay what?

Where they got the money from to pay out the sports equipment and all the other requirements for the camp. -- I don't know where they got the money from. The stuff I got was donated.

How did anyone go to this camp or were the people selected? -- Yes, they were in fact selected.

Do you know on what basis? -- I should imagine if they were members of approved organisations.

Approved organisations? -- Yes, such as C.P.C., Congress

What Congress? Congress Alliance or what? -- Yes, Congress Alliance.

Can you remember...

MR. WEINKOVE: This particular aspect as to how they were selected in my submission the Prosecutor hasn't quite established how that witness arrives at..

COURT: He says he imagines. He isn't sure.

PROSECUTOR: Can you remember while arrangements were made for this camp, was anything said about any bottles, anything mentioned about bottles? -- Yes at the latter stage, I think the school was already over then and we were preparing for the camp and Dennis said, during the latter stages of school, I think in fact, the school was already over then, we were busy preparing for camp when Goldberg suggested we get some bottles.

For what purpose? -- He said for drinking purposes and jokingly he said that we may as well practice throwing them.

What do you mean by that throwing them, using them for what purpose then? -- What do I mean?

No, what did he mean by throwing them, throwing them for what purpose? -- He could have meant throw anything,

He didn't say anything? -- When I was questioned for, when I was held up in terms of the 90 day Act, Mr. Flock suggested to me that they may have been used for molotovs. That is good enough for me.

It was good enough for you? -- Yes.

Is it possible? -- There is a possibility.

Do you know anything about a motor engine taken to the camp? -- It was suggested that we take an engine with. Whether the engine got there or not, I don't know.

Do you know whether anything was arranged for Sachs to give lectures at the camp? -- Yes. He was supposed to speak on the Rhodesian Federation.

Can you remember, perhaps remember because of the fact that you were in charge of the attendance register, the names of any of the Bantus and Coloureds who attended the school at Athlone? -- Yes, I remember some of them.

Can you give us the names that you still remember? -- Of the Africans or..

Well, let's stick to the Africans, yes. -- There was a chap called Mountain, Waycliffe, Jantjies. I'm not sure whether Jantjes was an African or a Coloured chap.

Jantjies, Mountain and Waycliffe.

COURT: Are these the people who attended the school? -- These are the Africans inmates.

PROSECUTOR: Africans who attended the Athlone School. I want you to have a look at the accused please, and see whether you can recognise any of them. -- No, I can't recognise any of them.

You can't recognise any of these.

MR. WEINKOVE: I'm not quite clear. The Prosecutor has indicated that he is not an accomplice. It therefore follows that in terms of the second charge, the alternative charge, in any way furthering the activities of banned organisations, if the State are relying on this camp at Mamre as an unlawful organisation and, then this witness is an accomplice. If they're not going to rely on that camp at all then there is no point in me cross-examining this witness at all.

PROSECUTOR: I'm sure I won't lead evidence that I don't want to rely on.

MR. WEINKOVE: My difficulty is the relevance of this evidence. I can sit and cross-examine this witness but it appears to me from the indication by the State that it is not relevant at all. This person helped to organise the camp at Mamre and if this camp at Mamre was an unlawful activity, then he is liable for prosecution under the second charge, the second count and as such he is an accomplice.

PROSECUTOR: I don't think it is for the Defence to worry about that. It is for the Court to see to that. It is the duty of the Defence either to cross-examine or to tell the Court there is no cross-examination.

MR. WEINKOVE: Under those circumstances then I ask to reserve cross-examination on this witness until it becomes...

COURT: You ought to know whether, what to cope with. Here we have a statement by a person that he was as a member of the C.P.C. he was asked to attend this keep fit school. There has never been any suggestion on the part of any witness who has testified up to now that there was any propaganda made at this keep fit school in Athlone, so that anybody attending that school could be called an accomplice as far as the present charges are concerned. Furthermore this witness has testified that towards the end of this school he says it was suggested by Goldberg that it should be followed by a camp. He helped to organise the camp but he never attended the camp. There is no suggestion by the Prosecutor that at this stage anything unlawful was done. There is no suggestion like that. In other words this witness says: I attended certain classes. We have witnesses who have testified to the fact that they have attended those classes. We have witnesses who have testified that they attended the school. This witness says I organised the camp. The camp was suggested by Goldberg, I helped to organise it but I never went there.

PROSECUTOR: It is clear also from the evidence of the wit-

ness that at no stage did Goldberg or anybody tell him that this camp for the purpose, the Mamre camp, is for the purpose of training for military purposes. It was only the evidence that at the camp Goldberg said so, but there is nothing to indicate that the witness knew anything.

COURT: The evidence is still relevant because of the fact that there are other witnesses who attended these classes and who have attended the school there, described the school.

MR. WEINKOVE: I must admit I can't quite follow because in terms of the second charge, in any way furthering the activities of a banned organisation.

PROSECUTOR: But then my learned friend forgets that there is such a thing as a mens rea that has got to be proved before a person is guilty. There is no indication of nothing on record that the witness had any mens rea as far as any of the counts are concerned, he had no mens rea. How can he be guilty of an offence then? How can he be taken as an accomplice? It is impossible.

MR. WEINKOVE: I appreciate that argument.

COURT: In other words it is a question of who tells us that this witness attended and at the conclusion of the classes it was arranged that there should be a camp held at Mamre, which were also classes so to speak, which he helped arrange, which is all that he did. Whether there was anything illegal at this camp he doesn't know. All he does, he corroborates Waycliffe and Mountain. He says that they were in fact at the school, which they said. He doesn't even say that they were at the camp, he doesn't know.

CROSS-EXAMINATION BY MR. WEINKOVE: In connection with this keep fit school you've told the Court about, you say that Goldberg never gave you any indication as to what the purpose of this school was for? -- Yes, I did say that. It was just a keep fit school.

Now besides the C.P.C., did you belong to any other organisation? -- Before I joined the C.P.C. I did belong

to some other organisation, but when I was a member of C.P.C. I was a member of no other organisation.

At the time of this camp did you belong to any other organisation? -- No.

At the time of this school. -- No.

The members that were at this school did they belong to various organisations or were they all from C.P.C.? -- I think the majority, the Coloured persons were all from C.P.C. but I don't know about the Africans.

As far as the keep fit class was concerned, did you feel there was anything suspicious about this? Were you suspicious at all about the.. -- How do you mean suspicious?

Did you think you were committing any offence? -- No, of course I didn't think I was committing any offence, no.

Attending classes as you did with the other members of that school, did you get the impression that they also felt that they weren't committing any offence? Were they quite open about going to this school? -- Well, the school was not open to all and sundry, you know. So in that sense I suppose one could say that they were cautious.

Did you get the impression that they felt they were committing an offence? -- I don't know how they felt. I can't say how the rest of the inmates felt.

Did you have the permission of the municipal authorities to use... -- I don't know.

Were these classes.. -- It was not the property of the municipality.

How do you mean? -- It was not the property of the Cape Town Municipality.

Which municipality's property was it? You said the class was held in the municipal hall, municipal building. -- It belongs to the Municipal Trade Union.

Did you attend all the classes? -- Most of them.

Were they held in the night time or when were they held? -- They were held at night time.

In the evening? -- Yes.

During the week? -- Yes, week days.

As far as these mountaineering outings were concerned, did you just climb the mountain, you went on one of these expeditions yourself? -- Yes, I would have gone on the subsequent ones, but I hurt myself.

Was anything suspicious about the mountaineering class to you? -- There was nothing suspicious about going up the mountain. I myself am a keen mountaineer and the opportunity to go up with other people seemed readily welcome to me.

Did you do anything else but climb the mountain and come down? -- Climb the mountain. On the occasion that I went up we climbed the mountain and that was all.

Did you attend any first aid classes? -- Yes.

Were you told why you were taught first aid? -- No.

As a mountaineer, you say you are keen on mountaineering? -- Yes, I am.

Do you find that first aid is useful? -- Very very useful.

The nature of the first aid, the type of lessons you had, did they appear suspicious to you in any way? -- No, it was, as far as I was concerned, it was almost a repeat of the physiology and hygiene I had at school.

Were you taught how to remove, for instance, bullets from... -- No, there was no suggestion like that.

Nothing like that? -- No, nothing like that.

COURT: Removing bullets is the work of a doctor not of a first aid person.

MR. WEINKOVE: It depends on the type of first aid that one learns.

COURT: No, first aid is first aid. That's not medical. First aid is the type of work done by medical, auxiliary work, is done by an unqualified person, that's first aid. What you're referring to now is the work of a doctor, qualified doctor.

MR. WEINKOVE: Now as far as the camp was concerned, who decided on holding this camp? Was this a decision made by the class itself? -- No, it was not a decision made by the class, it was a decision made by the committee, the organising committee. The school had nothing to do with it.

Did you help to choose members who would go on the camp as a member of the committee? -- The names were tabled and it was a question of a privilege. You see the members who came from the school, there was no question of rejecting them.

But as far as outsiders were concerned. -- Yes, outsiders, or persons who did not attend school.

BELT 127.

Had you known Dennis Goldberg before this? -- I had known him.

As far as these bottles were concerned, you say he jokingly said we might practice throwing them? -- Yes.

Did you have any reason to think that he was suggesting anything else than a joke? -- Possibly, yes. As I said, afterwards when I was questioned in terms of the 90 day detention, somebody suggested they were used for molotovs or something and I said possibly.

So there was a possibility? -- Yes.

Would that have fallen within the scope of the type of work that you have been doing in this school? -- No.

That would be outside? -- Yes.

Prior to the suggestion made to you during your detention and particularly at the time when Goldberg spoke about the bottles, did you become suspicious then? Were you suspicious at all? -- You say before he suggested this to me or to us...

No, at the time when he made the suggestion, when he spoke about the bottles, at that particular time, before it was suggested to you under the 90 days that it might be used for molotovs. -- Do you mean was I suspicious?

Yes. -- No, I don't think so.

You weren't? -- No, I wasn't suspicious.

This discussion about the bottles, was that just

between you and Goldberg or.. -- No.

Was the whole class present? -- No, it was not a matter for the class. I think there were two or three committee members present.

The actual members of the class are the people who attended the camp. They would not have been a party to its arrangements and these discussions which you had? -- No.

This African that you mentioned, Mountain, do you know for a fact that he attended the school?, -- I can say that he attended school.

Do you know for a fact that he attended the camp? -- I don't know, I wasn't at camp.

I have no further questions but I would like to reserve the right to re-examine this witness in event of something more sinister appearing from the State case in regard to this camp. At the moment there isn't very much to go on. It might appear later on, I'm anticipating from the State case that this witness can be more helpful. Under those circumstances I'd like to reserve my right to re-examine.

COURT: In which way can you anticipate that he can be more helpful?

MR. WEINKOVE: On the basis of relevance. I'm still a bit in the dark as to the relevance of this camp.

COURT: I've told you where the relevance lies. Classes were held and a camp was organized. All this witness has done, he has just connected the classes and the camp. But there is nothing sinister about it as far as he is concerned. I can't for the life of me see anything sinister at all to this witness' evidence. Anybody can arrange anything and a third person who was present to assist but because that person attends classes and assists in organizing certain things, that does not necessarily mean that that person must be a party to direct himself of all these gatherings. He may be a perfectly innocent person who assisted without knowing what purpose if any there is of the arrangement.

As I see it this witness was asked to attend classes. He attended classes and he did some organising and that's all he knows. The relevancy is that the classes and the organisation of the camp that this witness told of, the other witnesses have brought into this case. If anything does crop up there this witness can give evidence like any witness the Defence is entitled to it. I do not see that at this stage you can say you want to reserve any aspect of cross-examination because I can't see that there is. If anything should crop up it's something new.

ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: JOHNSON KHALIPHA: v.o.e.

Jy is 'n volwasse Bantoeman? -- J.

Is dit korrek dat in 1957 het jy by die A.N.C. aangesluit voor inbandoening? -- Ja.

En met die opstande van 1960 was jy aangehou? -- Ja.

Nou daarna het jy weer enigiets met die A.N.C. te doen gehad? Het jy weer 'n lid geword van die A.N.C. of die Youth League of enige ander verbanne organisasie? -- Nee.

Het jy enige vergaderings van 'n verbanne organisasie bygewoon na 1960? -- Nee.

Toe jy in 1957 by die A.N.C. aangesluit het by watter tak het jy aangesluit? -- Kraaifontein.

Watter posisie het jy daar gehou? -- Toe ek aangesluit het is ek toe gekies as voorsitter.

Hoe lank was jy voorsitter gewees? -- Ses maande.

Nou wil ek hê jy moet na die beskuldigdes kyk, ry na ry, en vir die Hof sê of hier enige van hulle is wat saam met jou komitee lede was, byvoorbeeld gewone komitee lede, sekretaris, tesourier, ensovoorts en hulle uitwys. Enigeen in die voorste ry? -- Beskuldigde No. 11, Marawu.

Wat se posisie het hy gehou? -- Die sekretaris.

Ja, enigiemand anders? Kyk hulle mooi deur. -- Beskuldigde 12 en 13, lede van die komitee, gewone lede.

Ja, nog iemand in die voorste ry? -- Beskuldigde No. 5.

Wat was hy gewees? -- Lid van die komitee.

Is dit al in hierdie ry? -- Al in daardie ry.

Die volgende ry. -- Hee, ek ken niemand hierse nie. Ek ken nie daardies nie.

Ja, 3de ry. Vierde ry? -- Ek ken ook nie daardies nie. Ek ken hulle nie.

Nou nadat die A.N.C. in die ban gedoen was, dit wil sê vanaf sê 1961, 1962, 1963, was jy ooit genader of versoek om weer 'n lid van die A.N.C. te word? -- Net 'n algemene gesprek het hulle net gepraat en ek het gesê ek gaan nie aansluit nie. Dit was net propaganda.

Propaganda vir wat? Om lede te werf? Watter doel? -- Dit was net 'n algemene gesprek tussen die mense en ek het gesê ek gaan nie aansluit nie want dit is verban.

Het spesifieke beskuldigdes in hierdie gesprekke deelgeneem waar van die A.N.C. gepraat was, propaganda gemaak was vir die organisasie? -- Beskuldigde 11 het net gepraat met sy verbygaan en hy het maar net gepraat en gesê ons moet aansluit. Ek het my nie gesteur aan hom nie. Hy het verby gegaan en ek was op my pad, ek het geloop.

Dis nou heeltemal reg. Ek wil net by jou weet of daar enige mense is, jy sê nou so op die verbygaan het Maruwu, No. 11, vir jou gevra om aan te sluit. Is dit reg? En jy wou nie. -- Ek wou nie.

Nou goed. Is daar nou nog enige ander van hierdie beskuldigdes, almal van hulle, wat dergelyke versoeke aan jou gerig het? -- Beskuldigde No. 5 het ook maar net 'n algemene gesprek met my gesels en gesê ek moet maar net aansluit, toe het ek presies net geweier en gesê ek kan nie aansluit nie, want dit is verban.

Dis heeltemal reg dat jy dit gedoen het. Was daar nog ander mense ook wat dit vir jou gesê het? -- Beskuldigde No. 13 het ook so met my gesels maar net 'n algemene gesprek.

Enigiemand anders wat sulke algemene gesprekke met jou gehad het? -- Ek onthou nie meer nie.

Dis al wat jy onthou, nê. Het enige een van hulle vir

jou gesê of hulle self nog aan die A.N.C. behoort? -- Ek het glad nie in daardie verband met hulle gesels nie.

CROSS-EXAMINATION BY MR. ODES: Now what do you mean when you say it was just merely a general discussion? -- I mean it is just on your way of passing. You meet somebody, somebody says to you man, join an organisation. You don't take notice. You just pass and you say well, I'm not joining.

In fact you don't even know what organisation he is talking about when he says join an organisation? -- I did not take notice. I did not know what organisation he was talking about because I was not interested, I was just passing.

Does that apply to all three of them? -- The same thing.

HERONDERVRAGING DEUR AANKLAER: Ek het vir jou gevra of enige van die persone vir jou gevra het om by die A.N.C. weer aan te sluit en daarop het jy na hierdie drie persone gewys, 5, 11 en 13. Nou sê jy jy is nie seker van die naam nie, of hulle het nie die naam van die organisasie gesê nie. Wat is nou korrek? -- Soos ek alreeds gemeld het, dit was net 'n algemene gesprek. Hulle het maar net gesels onder mekaar. Ek was op pad dat ek verby gegaan het. Ek het nie geweet watter organisasie hulle van praat nie.

Hoekom het jy gesê A.N.C. toe ek vir jou die vraag gevra het? Die rede daarvoor, verduidelik net. -- Toe ek hierso ingekom het, het ek maar begin praat van A.N.C. Ek is toe nie gevra watter organisasie het hierdie mense van gepraat nie.

ADOLPHUS MALGAS WEIER OM GETUENIS TE LEWER.

ONDERVRAGING DEUR AANKLAER: EDDIE SIBOZA: v.o.e.

(HOF: waarsku getuie - medepligtige).

Jy is 'n volwasse Bantoeman. -- Ja.

Is dit korrek dat jy in 1957 by die A.N.C. aangesluit het? -- Ja.

Van watter tak was jy toe lid gewees? -- Nyanga-Oos.

Was dit die Sakkies Dorp tak gewees? -- Ja.

Was jy eers 'n gewone lid gewees? -- Ja.

Het jy toe later verder gevorder in die organisasie? --

Ja, later is ek toe 'n lid van die komitee.

Wat was jy gewees? Gewone lid, voorsitter, sekretaris, tesourier, of wat? -- Tesourier.

Wanneer was dit gewees wat jy gekies was as tesourier? -- 1959.

Hou wil ek hê jy moet net kyk na die beskuldigdes nou voor die Hof en sê of hier enige persoon, ander persone is wat jy ken as gewone lede van die Sakkies Dorp-tak of van die komitee lede, voorsitter, gewone komitee lede, ensovoorts, en hulle uitwys. -- In 1959?

Ja. -- 1, 3, 7.

Wat was No. 1 gewees? -- Die executive, ons was manne in die executive.

Ja en No. 3? -- Hy was ook in die komitee.

Ja, No. 7? -- Hy was ook in die komitee.

Enigiemand in die tweede ry? -- Niemand in daardie ry nie.

Ja, volgende ry? -- Niemand in daardie ry nie. Niemand in daardie ry nie.

Laaste ry? -- Niemand in daardie ry nie.

Wie was julle voorsitter gewees? In 1959. -- Sihlangu.

Jy het toe lid gebly van die komitee tot met die inbandoening? -- Voor die verbanning het ek toe bedank.

Ja en het jy toe nog weer 'n aandeel gehad in die bedrywighede van die A.N.C. nadat jy bedank het? -- Ek het net bedank uit die komitee uit.

Maar nog 'n lid gebly? -- Ek was 'n lid maar nie van die komitee nie.

En is dit korrek dat in 1960 was Sihlangu gearresteer gewees met die opstande? -- Ja.

En weet jy wanneer is hy toe ontslaan uit die gevangenis uit? -- Ook in 1960. Ek vergeet net in watter maand.

Het jy enigiets weer gehoor van hom nadat hy uit die gevangenis ontslaan was? -- Na hy uitgekom het uit die gevangenis het hy ons laat roep.

Waarheen? -- Na my huis toe.

Het hy iemand na die huis toe gestuur om jou te roep of moes die mense na jou huis toe kom? -- Hy het net manne geroep van die Executive om na my huis toe te kom.

Ja, wanneer was dit toe gewees? -- Dit was in 1960.

Na inbandoening? -- Dit was net 'n dag na die verbanning.

En het die mense na jou huis toe gekom? -- Nie almal nie.

Was enige van die beskuldigdes by jou huis? -- Een man.

Wie is dit? -- Beskuldigde No. 3.

Ja en wat was die doel van die byeenkoms gewees? -- Hy het net kom verduidelik dat die organisasie nou verban is.

Ja, enigiets verder gesê? -- Hy het toe net verder gesê waar persone nou gevang word waar daar groepies van 5 of 6 van hulle is, sal hulle gearresteer word.

Het hy enigiets gesê van die toekoms van die organisasie van die A.N.C.? -- Hy het net gesê dit is nou verban. Enige persoon wat nou die naam van A.N.C. gebruik sal gearresteer word.

Het hy gesê of die organisasie nou tot 'n einde gekom het, of dit kan voortgaan? Enigiets in daardie verband? -- Hy het net gesê hy gaan nou eers huistoe.

Is hy toe weg huistoe? -- Ja.

Kingwilliamstown toe? -- Ja.

In 1961 het jy na Soutrivier gegaan? Ongeveer Maart - April. -- Was na 'n vergadering, ek weet nou nie, ek is nie goed geleer nie. Hy sê die Convention van die Werkers.

Waar? -- In 'n saal in Soutrivier.

Hou wat was die doel van hierdie vergadering wat daar in die saal gehou was? -- Dis net gepraat van die werkers.

Is daar enigiets van die A.N.C. gesê? -- Nee, die naam A.N.C. is nooit gebruik nie.

Is daar 'n ander naam toe gebruik in die plek van die A.N.C.? -- Nee, ek onthou nie, ek weet nie.

Was daar enige reelings wat jy van weet, gemaak in verband met die toekomstige voortbestaan van die A.N.C.? --

Nee, die naam A.N.C. is nooit gebruik nie. Dis toe net gesê van die Convention van die Werkers.

Luister nou asseblief. Ek vra. Weet jy of enigiets gedoen was om die A.N.C. te laat voortbestaan na die inbandoening? -- Nee, ek weet niks dat iets voortgesit is, dat die A.N.C. moet voortgaan nie. Ons het toe net met hierdie Convention van die Werkers gehandel.

Ek praat nou nie net van die Soutrivier dag nie, ek praat van alle dae na die inbandoening. -- Nee, niks van die A.N.C. nie.

Kyk het jy na inbandoening enige vergaderings op die parade bygewoon? -- Ja.

Wanneer was dit gewees? -- 1961.

Wanneer in 1961? -- Ek vergeet watter maand.

Wie het vir jou van hierdie vergadering gesê? -- Aangesien dat ek toe behoort het aan hierdie organisasie van die werkers, het ek gehoor van die vergadering en ek het toe gegaan.

Wat is die naam van die organisasie van die werkers gewees? -- Ek weet nie, ek hoor hulle sê dit is 'n Convention. Verder weet ek nie.

Wie was jou voorsitter op daardie vergadering gewees? -- Mgwenya, op daardie betrokke dag.

Het jy en enige van die beskuldiges gesprekke gehad omtrent daardie vergadering? -- Nee, nie op daardie betrokke dag nie.

Op enige ander dag omtrent hierdie vergadering?

HOF: Waaroor sou die gesprekke gewees het?

AANKLAER: Enige gesprekke in verband met die vergadering. Het enigiemand vir jou iets van hierdie vergadering gesê, van die beskuldiges, die vergadering op die Parade. -- Nee, nie een nie.

Wat het jy nou met jou vinger gewys? Was daar enige A.N.C. persone op daardie vergadering gewees? -- Ek het laat daar aangekom ek het net gesien Mgwenya is die spreker.

Ek het nie opgelet wie daar teenwoordig was nie.

Weet jy wat Mgwenya gesê het? -- Hy het gepraat van die werkers.

Het hy enigiets van die A.N.C. gesê? -- Nee, hy het nie gepraat van die A.N.C. nie, want die polisie was teenwoordig.

Wat jou dan betref was dit 'n werkers vergadering geweest? -- Ja, van werkers.

Hierdie komitee van julle wat bestaan het van die Sakkies Dorp-tak voor die inbandoening, het daardie komitee ooit weer bymekaar gekom na inbandoening? -- Nee, die komitee het nie weer bymekaar gekom nie.

Toe Sihlangu gearresteer was, het julle 'n nuwe voorsitter gekry of nie? -- Die reëlings van die executive komitee sê as die voorsitters altemit gearresteer is, moet ek as tesourier daar intree. Ek het toe ingetree terwyl hy op Worcester was.

Was jy dan toe nog lid geweest van die komitee? Het jy nie dan al bedank nie? -- Ek was toe maar net tydelik aangestel as voorsitter.

Antwoord my vraag asseblief. Ek vra of jy dan nog lid was toe van die komitee of nie op daardie stadium. -- Ja, ek was toe nog lid van die komitee.

Ken jy 'n man met die naam van Gxayiso? -- Ek ken hom nie.

G x a y i s o, is die uitspraak reg? Kyk, nadat jou voorsitter, Sihlangu, uit die tronk uitgekom het, is daar weer vergaderings gehou, het hy vergaderings byeengeroep in 1960? -- Ja, in 1960.

En in 1961, dis later? -- Dit was toe nie 'n A.N.C. vergadering nie, dit was 'n vergadering van die werkers.

Ja nou goed. Kyk het jy ooit enige A.N.C. waar A.N.C. besluite geneem was in enige huise bygewoon na inbandoening? Onder voorsitterskap van enigeen. -- Nee, ek was nie by 'n huis nie.

Verstaan hy die vraag? Weet jy of Sihlangu.. -- Nee.

Weet jy of Sihlangu enige vergaderings of enige mense, nie noodwendig 'n vergadering nie, maar mense bymekaar geroep het by die huis van Gxayiso op enige stadium na inbandoening? -- Sihlangu het nooit mense geroep nie. Ek het mense laat roep.

Het jy mense laat roep? -- Na Gxayiso.

Weet jy nou wie is Gxayiso? -- Ons het na 'n huis gegaan van Gxayiso. Dit was 'n sekere speletjie wat ons daar gehad het om geld in te vorder.

Vir watter doel? -- Om enige gelde in te vorder as daar altemit 'n begrafnis is, waar 'n persoon nie die koste kan dra van 'n begrafnis nie.

Was gelde op daardie manier, of enige manier vir die A.N.C. ingevorder ooit na inbandoening waarvan jy kennis dra? -- Nee.

Nou behalwe die geval wat jy die mense na Gxayiso se huis geroep het, weet jy van enige ander byeenkomste by sy huis na die inbandoening van die A.N.C. wat Sihlangu bygewoon het? -- Nee, hulle het nooit daar weer versamel daar in Gxayiso se huis nie.

Het jy ooit op enige stadium na inbandoening die vlag van die A.N.C. gesien? -- Nee, dit is begrawe.

Waar is dit begrawe? Het jy gesien? -- Ons het dit gebrand.

Wanneer? -- Die dag wanneer toe ons leier ons verduidelik het dat dit nou verban is.

Nie die dag by Gxayiso se huis nie? -- Nee.

Het jy ooit enige samesprekings bygewoon waar enige bewerings gemaak was in verband met ondergrondse voortsetting van die A.N.C.? -- Nee, ek weet niks daarvan nie.

IBLT 129.

Ken jy 'n man met die naam van Malonitshwa? -- Ek ken hom.

Was jy ooit by sy huis gewees na inbandoening? -- Nee.

Weet jy van enige vergaderings wat daar gehou was? -- Nie na die verbanning nie.

Collection Number: AD1901

**SOUTH AFRICAN INSTITUTE OF RACE RELATIONS, Security trials Court
Records 1958-1978**

PUBLISHER:

Publisher: - Historical Papers, University of the Witwatersrand

Location: - Johannesburg

©2012

LEGAL NOTICES:

Copyright Notice: All materials on the Historical Papers website are protected by South African copyright law and may not be reproduced, distributed, transmitted, displayed, or otherwise published in any format, without the prior written permission of the copyright owner.

Disclaimer and Terms of Use: Provided that you maintain all copyright and other notices contained therein, you may download material (one machine readable copy and one print copy per page) for your personal and/or educational non-commercial use only.

People using these records relating to the archives of Historical Papers, The Library, University of the Witwatersrand, Johannesburg, are reminded that such records sometimes contain material which is uncorroborated, inaccurate, distorted or untrue. While these digital records are true facsimiles of the collection records and the information contained herein is obtained from sources believed to be accurate and reliable, Historical Papers, University of the Witwatersrand has not independently verified their content. Consequently, the University is not responsible for any errors or omissions and excludes any and all liability for any errors in or omissions from the information on the website or any related information on third party websites accessible from this website.

This document is part of a private collection deposited with Historical Papers at The University of the Witwatersrand.